RKC
Ooststellingwerf

Aan de Raad van de gemeente Ooststellingwerf

Betreft: beantwoording schriftelijke vragen Biosintrum

8 december 2021

Aan de gemeenteraad,

Met uw presidium op 16 november spraken we af dat uw raad vragen over het rapport van het onderzoek naar het Biosintrum schriftelijk konden stellen. Van twee fracties kregen we vragen die we hieronder beantwoorden.

Met vriendelijke groet,
Namens de rekenkamercommissie Ooststellingwerf,

Mw. T. Ruiter, voorzitter

Opmerking of vraag raadslid-ter Heide	**Reactie RKC Ooststellingwerf**
1 Het college heeft vanaf het begin een veel te rooskleurige voorstelling aan de raad gegeven.	Zowel met betrekking tot de exploitatie als de initiële investering kan worden geconstateerd dat de kosten zijn onderschat. Wat betreft de betrokkenheid van onderwijsinstellingen en bedrijfsleven bij het realiseren van het concept was de weergave correct. Er bleek duidelijk sprake van draagvlak en veel partijen participeren in het project.
2. Om dit project te romantiseren en de eerste kritische geluiden van een paar partijen weg te masseren zijn op het verzoek van het college de heer Zwart en de heer van de Berg ingeschakeld waarvan de heer Zwart meerdere malen. De bedrijven die zich willen vestigen op het terrein staan in de rij ook landelijke bedrijven, 700 nieuwe arbeidsplaatsen zijn zeker, stagiaires gaan zich hier vestigen, waardoor we geen krimpgemeente meer zullen zijn, de recreatie krijgt een enorme impuls omdat het Biosintrum een trekpleister word. En ga zo maar door.	Geconstateerd kan worden dat het aantal bedrijven dat zich op het bedrijvenpark heeft gevestigd aanzienlijk minder is dan waar men op had gehoopt. Dit heeft echter maar beperkt invloed op het realiseren en exploiteren van het Biosintrum omdat Zwart Beheer garant staat voor de verwachte bijdrage van de te vestigen bedrijven aan de exploitatie van het Biosintrum. Door omstandigheden is deze bijdrage tot op heden niet volledig geëffectueerd.
3 kritische geluiden vanuit de raad werden ook ingedamd door het college omdat daardoor	De raad heeft zich altijd openlijk kunnen uitspreken wat zij van het project vond. Daarbij was er het college, en in enige

negatieve publiciteit zou ontstaan met wellicht gevolgen voor de financiering.	mate ook de raad, veel aan gelegen om het project door te laten gaan en niet onnodig voor negatieve publiciteit te zorgen.
4. De garantie die de burgemeester gaf maakte ook indruk op de gemeenteraad.	Deze toezegging (dat er geen extra geld meer zou worden gevraagd) heeft in het najaar van 2017 mede bijgedragen aan het positieve besluit van de raad over het investeringsvoorstel van september 2017. Uiteindelijk bleek de inhoudelijke motivatie voor de meeste fracties zwaarder te wegen dan financiële aarzelingen.
5 financiering met een klein effect op de gemeente begroting, namelijk alleen ambtelijke uren tot 30 000 euro en het ter beschikking stellen van de werkgelegenheidsreserve waren ook erg geruststellend.	Voor het project Biosintrum is een aparte projectadministratie ingericht. Interne kosten (uren) zijn niet toegerekend aan het project.
5 natuurlijk had de raad moeten doorvragen en zaken verder moeten uitdiepen, maar de conclusie die de RKC op dit vlak trekt voelt niet goed en vind ik ieder geval niet toepasselijk op het optreden van een aantal raadsleden. die vanaf het begin zich volop in het dossier hebben verdiept.	Wat de RKC betreft is de in het rapport opgenomen weergave van hoe de raad heeft geacteerd adequaat. Waar raadsleden of raadsfracties duidelijk afweken van de raad als geheel, is dit opgemerkt. Voor kritische geluiden van de raad is nadrukkelijk aandacht in het rapport.
6.De exploitatie was, zo staat in de onderliggende stukken rond voor de eerste 5 jaar en Zwart Beheer BV nam ook een stuk risico op zich. 7.De uitwerking van deze afspraken heeft de raad nooit gezien, ook niet de latere bijstellingen, ondanks dat er keer op keer om is gevraagd. De raad is nooit op de hoogte gesteld van de afwijkende ontwikkelingen rondom het laboratorium en het restaurant en ook niet over de verslechterende verhouding tussen met name de burgemeester en de heer Zwart, dus ook niet van de daaruit voortvloeiende gevolgen.	De raad heeft september 2016 en oktober 2017 kennisgenomen van het businessplan respectievelijk het bijgestelde businessplan en de daarin opgenomen exploitatie. Daarna bleek in de loop van 2019 dat de stichting Biosintrum een ander en negatiever beeld had van de exploitatie. Tussentijds heeft het college de raad niet voorzien van aangepaste exploitatieramingen. Het college heeft telkens getracht om tegenvallers binnen de geraamde exploitatie op te vangen. Het college heeft op de bijgestelde plannen ten aanzien van de laboratoriumruimte en de exploitatie van het restaurant toegelicht met behulp van het aangepaste businessplan van eind 2017. Deze bijstellingen kregen weinig expliciete aandacht. In het raadsvoorstel dat op 17 oktober 2017 is aangenomen door de raad is wel expliciet aangegeven dat sprake was van een bijgesteld bouwontwerp. Over de persoonlijke verhoudingen tussen hoofdrolspelers aan de zijde van de gemeente en van Zwart Beheer is door het college niet toegelicht aan de raad, voor zover de RKC

	weet. Wel is de raadscommissie Planning & Control op 7 maart 2017 geïnformeerd dat de portefeuillehouder kennis had gemaakt met de heer Zwart.
8 de oprichting van de stichting is niet aan de raad gemeld en ook niet de inhoudelijke keuzes die zijn gemaakt. De later optredende tegenvallers zijn bewust veel te laat met de raad gedeeld door via ontschotting in het programma een oplossing te zoeken.	De stichting Biosintrum is op 16 juli 2018 opgericht. De RKC heeft niet scherp of dit is gemeld aan de raad. In de raadsvergadering van 17 oktober 2017 heeft het college de raad toegezegd dat er in de Akte van Oprichting aan bepaalde zaken aandacht zou worden besteed (o.a. een artikel betreffende vereffening). In de periode na oprichting van de stichting is de stichting regelmatig ter sprake gekomen in overleg met de raad. Geprobeerd is steeds tegenvallers binnen de geraamde exploitatie op te vangen. Pas nadat blijkt dat dit niet mogelijk is, wordt de raad geïnformeerd. De RKC heeft niet geconstateerd dat daarbij sprake is van bewust niet of te laat informeren.
9 De betrokken ambtenaar had veel te veel macht, waardoor in ieder geval de schijn van belangenverstrengeling ontstond. Formeel is dit nooit besproken, maar in de wandelgangen des te meer.	De RKC ziet geen relatie tussen eventuele macht van de ambtelijke projectleider en de schijn van belangenverstrengeling. Het onderzoek heeft geen harde indicaties opgeleverd van belangenverstrengeling. Wel constateert de RKC dat de projectleider vrij solitair opereerde en uiteindelijk vooral contact onderhoudt met de portefeuillehouder en de gemeentesecretaris.
10. De onduidelijkheid over wie de portefeuillehouder nu precies was heeft ook niet echt geholpen bij de communicatie tussen college en raad	De RKC heeft niet de indruk dat raadsleden dit als een majeur punt hebben ervaren. De portefeuilleverdeling was duidelijk. Wel bleef de voormalige portefeuillehouder enige tijd nog nauw betrokken bij het dossier vanwege zijn kennis van het complexe dossier.
11Het nog steeds niet opgelost zijn van het Btw probleem is na het lezen van dit rapport een nog groter raadsel geworden. Terugdenkend aan het afgelopen jaar is de handelswijze van het college haast lachwekkend te noemen.	De RKC heeft feitelijk weergegeven wanneer het BTW-vraagstuk is geagendeerd en dat er lange tijd geen actie op is ondernomen. Inmiddels ligt het ook al weer geruime tijd bij de Belastingdienst. De gemeente heeft weinig tot geen invloed op de planning van de Belastingdienst.

Vanuit de bovenstaande punten vind ik de conclusies mild. Kan de RKC zich dat voorstellen?	Elk raadslid is vanzelfsprekend vrij om tot een eigen waardering te komen van de door de RKC aangeboden feitenbasis
Wat is op het moment de juridische status van het conflict met Zwart Beheer b.v.?	De RKC heeft onderzoek uitgevoerd naar hoe het dossier zich heeft ontwikkeld, tot het moment waarop de raad aan de RKC vroeg onderzoek te doen naar het dossier. De huidige status van de relatie tussen gemeente en Zwart Beheer BV valt daarmee buiten de scope van het onderzoek.
Is het niet verstandig dat de raad zich gaat buigen over meer maatwerk bij mandateringen?	De RKC is voor voldoende checks en balances in de gemeentelijke organisatie en een zorgvuldige omgang met mandateringen. In het kader daarvan verdient het aanbeveling om te borgen dat er sprake is van een transparante toedeling van mandaten en dat daarvoor uniforme uitgangspunten worden gehanteerd. Binnen deze structuur en uniforme uitgangspunten kan dan eventueel bij zeer uitzonderlijke projecten of dossiers op onderbouwde en gemotiveerde wijze worden afgeweken van 'de regel'. In het door de gemeentelijke organisatie aangeleverde Biosintrum-dossier zijn geen mandaatbesluiten aangetroffen. In antwoord op raadsvragen in de raadscommissie Ruimte van mei 2020 geeft het college aan dat er geen afzonderlijk mandaat rond het Biosintrum is verstrekt.
Opmerking of vraag Wij Lokaal	**Reactie RKC Ooststellingwerf**
1. Het rapport is aangepast naar aanleiding van ambtelijk wederhoor. Om een compleet overzicht van het proces te krijgen heeft Wij Lokaal graag inzicht in het ambtelijk wederhoor en de op basis daarvan gedane aanpassingen. Wilt u dit wederhoor en de gedane aanpassingen (liefst voor behandeling)aan de fracties bekend stellen?	De ambtelijke wederhoor heeft geleid tot beperkte feitelijke bijstellingen in de Nota van Bevindingen, die geen effect hebben gehad op de voorlopige waarderingen van hoe de gemeentelijke organisatie heeft geacteerd op het dossier-Biosintrum. De Nota van Bevindingen krijgt pas definitieve status als de ambtelijke wederhoor is verwerkt en wordt na verwerking van de ambtelijke wederhoor voorgelegd aan het college voor bestuurlijk wederhoor. In rekenkameronderzoek is het gebruikelijk dat er transparantie is over het bestuurlijk wederhoor. Voor het ambtelijk wederhoor geldt dat dit integraal onderdeel vormt van het onderzoeksproces en dat het onderzoeksproces pas is afgerond na doorlopen en verwerken van het ambtelijk wederhoor. De RKC hanteert als lijn dat tussenrapportages en in die zin ook de concept-Nota van Bevindingen vóór ambtelijk wederhoor vertrouwelijk zijn.

2. Kunt u aangeven waarom de heer Van Esch, voormalig wethouder financiën en tijdelijk directeur Biosintrum niet als informatiebron is gebruikt over zijn verschillende rollen in het proces?	De RKC heeft drie gemeentebestuurders gesproken, waarbij de twee bestuurders die het Biosintrum in portefeuille hebben of hadden, en de voorzitter en directeur van Biosintrum. De voorzitter van stichting Biosintrum is bij de voorbereiding van de oprichting van stichting Biosintrum betrokken geweest, als beoogd bestuurslid, en zij was vanaf de oprichting (dus vanaf 16 juli 2018) bestuurslid en voorzitter. De directeur is vanaf september 2019 in die functie betrokken bij het Biosintrum. De RKC meent dat zij hiermee een goed beeld kan schetsen van de betrokkenheid van het college van B&W bij het Biosintrum en dat zij door te spreken met voorzitter en directeur van stichting Biosintrum ook een dekkend beeld heeft kunnen ontwikkelen vanuit het perspectief van de stichting Biosintrum. De RKC heeft de afweging gemaakt dat de meerwaarde van een gesprek met de heer Van Esch daarmee beperkt zou zijn en daarom, ook om het aantal gesprekken nog enigszins beperkt te houden, ervoor gekozen met hem geen gesprek te voeren.
3. Kunt u aangeven waarom de heer Van Delden, interim gemeentesecretaris, niet als informatiebron is gebruikt over zijn tijdelijke rol in het proces?	De huidige gemeentesecretaris gaf aan dat het dossier Biosintrum in het overdrachtsdossier van de heer Van Delden niet voorkwam. Verder was de heer Van Delden relatief kort gemeentesecretaris (vanaf november 2018 tot oktober 2019) en waren in zijn periode de belangrijkste besluiten over opzet en exploitatie van het Biosintrum al genomen. De voorgaande gemeentesecretaris gaf aan dat hij bij zijn vertrek inschatte dat het project op koers lag.